

Bản tin số 1 - Tháng 1/2023

DỰ ÁN TĂNG CƯỜNG NĂNG LỰC XUẤT KHẨU
CHO DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA

TRONG NGÀNH HÀNG

GIA VỊ, RAU QUẢ VIỆT NAM

SFV
EXPORT

Funded by
the European Union

VCCI

ĐIỂM TIN THỊ TRƯỜNG

Xuất khẩu hạt phi từ Thổ Nhĩ Kỳ sang châu Âu giảm 35% do người dân trong khối thất vọng vì giá năng lượng cao hơn trong khi 90% sản lượng hạt phi của Thổ Nhĩ Kỳ được xuất khẩu sang EU. Sản lượng hạt phi của Thổ Nhĩ Kỳ dự kiến tăng 12% lên 765.287 tấn trong niên vụ 2022/23.

Theo một nghiên cứu của Hortoinfo, doanh số bán hạt tiêu của Tây Ban Nha tại EU từ tháng 1 đến tháng 10 năm 2022 đã giảm 8,53% (tức giảm 42,69 triệu kg) so với năm trước. Đây là năm thứ ba doanh số bán hồ tiêu của Tây Ban Nha sang thị trường EU giảm. Dù sụt giảm, Tây Ban Nha vẫn là quốc gia cung cấp nhiều tiêu nhất cho EU. [1]

Theo Fruitnet.com, năm 2022, nhập khẩu rau quả và trái cây của Tây Ban Nha tăng vọt, cụ thể, nhập khẩu rau quả tươi của Tây Ban Nha tăng 7% về lượng và 15% về giá trị. Theo số liệu từ Cục Hải quan và Tiêu thụ đặc biệt của Cơ quan Thuế do Fepex xử lý, khối lượng và giá trị nhập khẩu của thị trường này tăng 3,8 triệu tấn và 3,76 tỷ Euro năm 2022.

+ Nhập khẩu rau có mức tăng cao nhất là 1,8 triệu tấn (tăng 14% về lượng), tương đương hơn 1,17 tỷ Euro (tăng hơn 32% về giá trị). Trong đó: nhập khẩu khoai tây lên tới 1 triệu tấn (tăng 20%), giá trị 364 triệu Euro (tăng 55%); nhập khẩu cà chua lên tới 188.058 tấn (tăng 5%), giá trị lên 206 triệu Euro (tăng 32%).

+ Nhập khẩu trái cây đạt 2 triệu tấn (tăng 1%) với giá trị 2,59 tỷ Euro, tăng 9%. Chuối là loại trái cây được nhập khẩu nhiều nhất với khoảng 403.702 tấn (tăng 9% so với năm 2021), với giá trị 259 triệu Euro (tăng 29% so với năm 2021). Ngoài ra, nhập khẩu bơ bị giảm 208.575 tấn (giảm 3%), tương đương 404 triệu Euro (giảm 2%); nhập khẩu táo tăng 195.524 tấn (tăng 6%), tương đương 150 triệu Euro (giảm 4%); lượng dứa nhập khẩu diễn biến ngược lại, khối lượng giảm 160.746 tấn (giảm 6%) nhưng giá trị tăng 134 triệu Euro (tăng 16%).

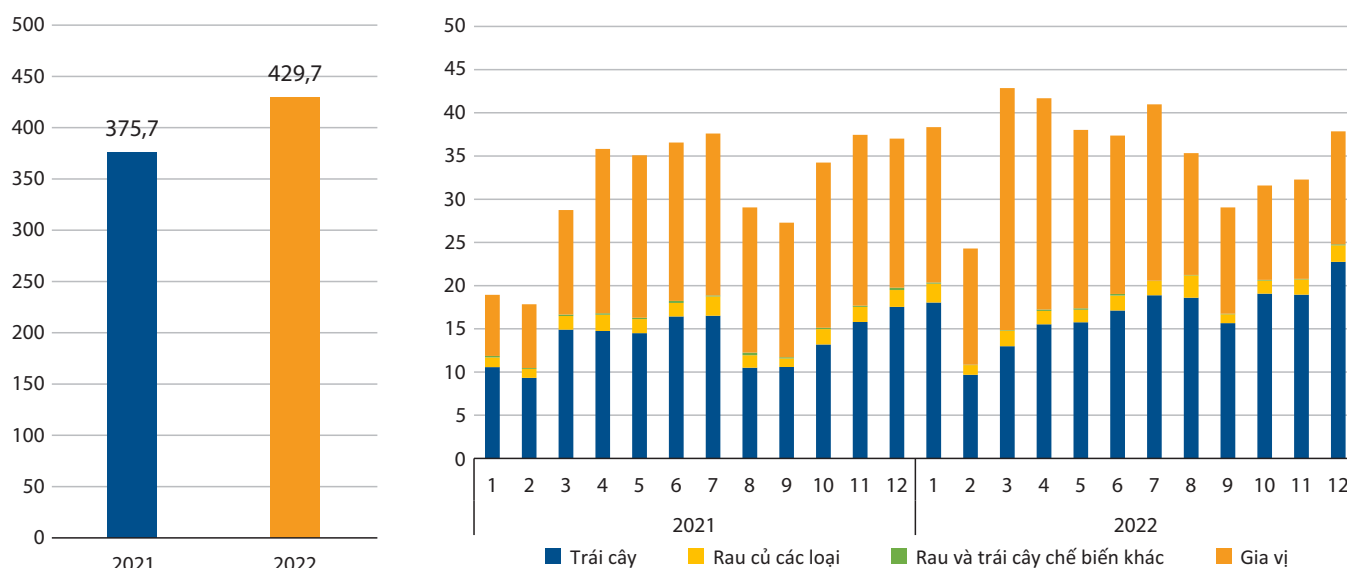
TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU NGÀNH HÀNG GIA VỊ, RAU QUẢ SANG THỊ TRƯỜNG EU

Theo tính toán từ số liệu hải quan, năm 2022, xuất khẩu của nhóm ngành hàng gia vị, rau quả của Việt Nam sang thị trường EU tăng trưởng mạnh so với 2021, đạt 429,7 triệu USD, tăng 14,4%. Riêng trong tháng 12/2022, tổng giá trị xuất khẩu gia vị và rau quả đạt 37,9 triệu USD, tăng 37,3% so với tháng trước và tăng 2,3% so với cùng kỳ năm 2021.

Xuất khẩu rau quả và gia vị của Việt Nam sang EU đã được hưởng lợi đáng kể với các ưu đãi thuế quan từ Hiệp định Thương mại Tự do Việt Nam - EU (EVFTA). Trước khi EVFTA có hiệu lực, rau quả Việt Nam xuất khẩu vào EU đã được hưởng mức thuế suất ưu đãi theo Hệ thống ưu đãi thuế quan phổ cập (GSP) nhưng vẫn ở mức khá cao từ 10% - 20%.

Kể từ ngày 1/8/2020 khi EVFTA có hiệu lực, khoảng 94% trong tổng số 547 dòng thuế nhóm hàng rau, quả tươi và chế biến được EU cắt giảm về 0%, trong đó có nhiều mặt hàng rau, quả có thế mạnh xuất khẩu của Việt Nam. Thuế giảm mạnh theo EVFTA đã tạo lợi thế cạnh tranh rất lớn so với các mặt hàng nông sản của các nước ở châu Á.

Hình 1 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU RAU QUẢ VÀ GIA VỊ SANG THỊ TRƯỜNG EU (TRIỆU USD)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

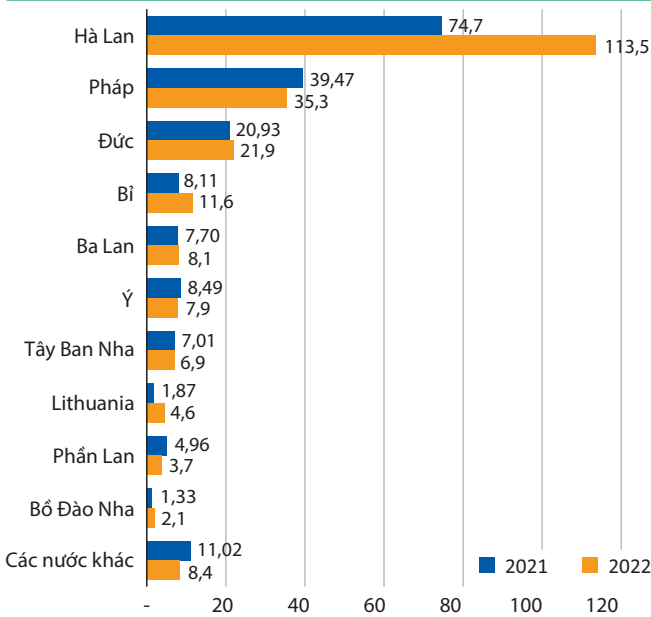

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU RAU QUẢ

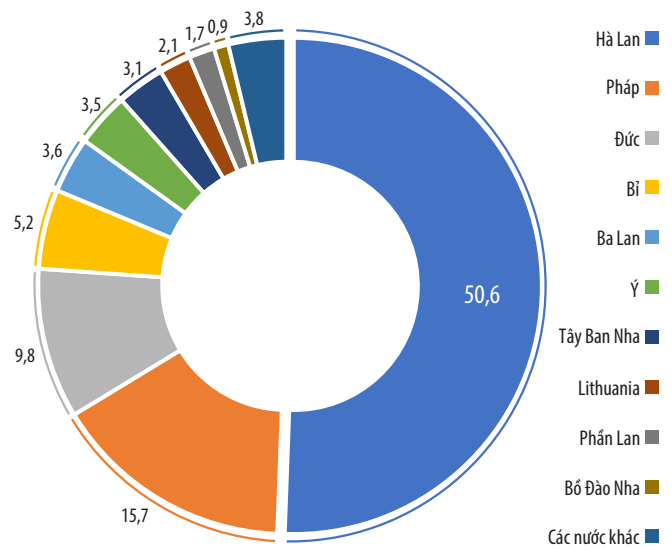
Giá trị xuất khẩu rau quả của Việt Nam sang thị trường EU cả năm 2022 đạt 224,5 triệu USD, tăng 21% so với năm 2021. Trong đó, Hà Lan là quốc gia nhập nhiều nhất trong khối với 113,5 triệu USD, chiếm 50,6% thị phần, tăng so 52% năm 2021. Quốc gia nhập khẩu rau quả từ Việt Nam nhiều thứ 2 là Pháp, với 35 triệu USD, chiếm 15,7%, giảm 10,5% so với năm 2021. Các quốc gia còn lại trong khối

EU như Đức, Bỉ, Ba Lan, Lithuania, Bồ Đào Nha, v.v. hầu hết đều tăng nhập khẩu rau quả, Trong đó, Lithuania là thị trường có tăng trưởng cao nhất trong năm 2022, với giá trị nhập khẩu hơn 4,6 triệu USD, tăng 146% so với năm 2021. Ngoài ra, một số thị trường khác như Phần Lan, Ý, Tây Ban Nha đã giảm nhập khẩu so với năm 2021, lần lượt giảm 24,5%, 7%, và 0,4%.

Hình 2 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU RAU QUẢ SANG THỊ TRƯỜNG EU (TRIỆU USD)

Hình 3 CƠ CẤU THỊ TRƯỜNG XUẤT KHẨU RAU QUẢ VIỆT NAM SANG EU THÁNG 1/2023 (%)

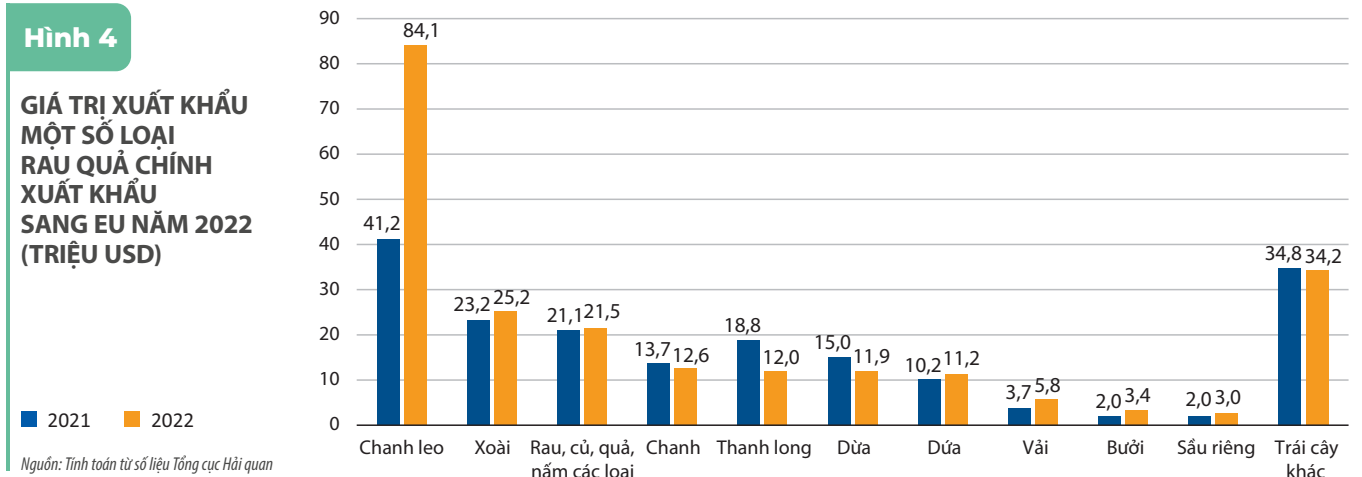

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

Các mặt hàng rau quả xuất khẩu chính sang EU trong năm 2022 là chanh leo, xoài, chanh, thanh long, dưa, dưa, các loại rau củ, v.v. Trong đó, chanh leo là sản phẩm có giá trị xuất khẩu cao nhất, đạt 84,1 triệu USD, chiếm 37,4% tổng giá trị xuất khẩu nhóm sản phẩm rau quả, tăng 104,2% so với năm 2021. Bên cạnh chanh leo, các sản phẩm khác cũng có ghi nhận tăng trưởng xuất khẩu đáng kể như xoài đạt 25,2 triệu USD, chiếm 11,2%, tăng 8,6%.

Ngược lại, xuất khẩu một số sản phẩm có tiềm năng khác như thanh long, chanh, dưa lại giảm so với 2021. Thanh long giảm nhiều nhất trong năm 2022, chỉ đạt 12 triệu USD, giảm 36,4% so với 2021. Trong năm 2022, EU đã duy trì yêu cầu bổ sung giấy Chứng nhận an toàn thực phẩm và tần suất kiểm tra 20% đối với thanh long với lý do thanh long vẫn còn nguy cơ cao an toàn thực phẩm và tần suất các lò hàng bị cảnh báo vẫn được cải thiện nhiều.

Hình 4 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU MỘT SỐ LOẠI RAU QUẢ CHÍNH XUẤT KHẨU SANG EU NĂM 2022 (TRIỆU USD)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM TRÁI CÂY CHÍNH

CHANH LEO

Theo Fruitop.com, ước tính nhập khẩu chanh leo của EU đã tăng gấp đôi trong 10 năm qua, đạt khoảng 12.600 trong năm 2021. Tăng trưởng nhập khẩu chanh leo của EU chủ yếu do sự tăng đột biến từ Colombia với gần 7000 tấn trong năm 2021, đây cũng là nhà cung cấp chanh leo lớn nhất cho EU. Nhà cung cấp chanh leo lớn thứ 2 của EU là Việt Nam, khoảng 3000-4000 tấn/năm kể từ 2018. Trong khi chanh leo từ Colombia chủ yếu được vận chuyển bằng nhiều hình thức gồm đường biển, hàng không và biên mậu, thì chanh leo của Việt Nam chủ yếu được vận chuyển bằng đường hàng không, khiến giá chanh leo của Việt Nam cao hơn rõ rệt so với các nhà cung cấp khác. Theo khảo sát giá RMN tại các chợ đầu mối, chênh lệch giá chanh leo giữa đường biển và đường hàng không dao động từ €7 đến €10/hộp, tùy theo thời điểm. Hiện nay, một số nước trong khối EU như Bồ Đào Nha, Ý cũng đã bắt đầu trồng chanh leo, nhưng sản lượng vẫn còn khá nhỏ. [7]

Trong tháng 12/2022, Việt Nam chỉ xuất khẩu chanh leo sang 09 quốc gia trong khối EU gồm: Hà Lan, Pháp, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Đức, Bỉ, Ba Lan, Luxembourg và CH Séc. Trong đó, thị trường có giá trị xuất khẩu lớn nhất là Hà Lan, đạt 7,7 triệu USD, chiếm 69,3% thị phần xuất khẩu chanh leo của Việt Nam tại thị trường EU, tăng 472,7% so với cùng kỳ năm 2021; Pháp đạt 2,5 triệu USD (chiếm 22,5%, giảm 24,8%); Bồ Đào Nha đạt 230,3 nghìn USD (chiếm 2,1%); Tây Ban Nha đạt 219,6 nghìn USD (chiếm 2,0%, tăng 78,5%); v.v. Sản phẩm chanh leo xuất khẩu chủ yếu là nước ép (cô đặc/không cô đặc) đông lạnh chiếm 73,6%, quả chanh leo tươi chỉ chiếm 26,4%.

XOÀI

Việt Nam xuất khẩu xoài sang 15 quốc gia thuộc EU với giá trị xuất khẩu đạt 2,5 triệu USD, tăng 23,0% so với cùng kỳ năm 2021. Trong đó, Ba Lan và Đức là 2 thị trường xuất khẩu xoài lớn nhất của Việt Nam tại EU, với giá trị xuất khẩu lần lượt đạt 536,1 nghìn USD và 512,1 nghìn USD. Các sản phẩm xoài xuất khẩu sang thị trường EU trong tháng chủ yếu là xoài tươi cắt miếng đông lạnh (chiếm 56,24%), xoài chế biến (nước ép xoài, xoài sấy khô/dẻo) chiếm 43,4%, trái xoài tươi chỉ chiếm 0,18%.

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM GIA VỊ CHÍNH

HÀNH: Sản phẩm hành các loại của Việt Nam xuất khẩu sang EU trong năm 2022 đạt 210.3 nghìn USD, tăng 20,9% so với 2021. Các thị trường nhập khẩu lớn hành lớn nhất trong khối EU gồm Pháp, Hà Lan và Đức. Giá trị xuất khẩu hành của Việt Nam sang Pháp đạt 90 nghìn USD trong năm 2022, tăng 17,7% so với năm 2021, và chiếm 42,9% tổng giá trị xuất khẩu của Việt Nam sang EU. Đức là quốc gia nhập khẩu hành của Việt Nam lớn thứ 2 trong khối EU, với 69,8 nghìn USD trong năm 2022, tăng 30,2% so với 2021. Sản phẩm hành của Việt Nam xuất khẩu sang EU chủ yếu là hành phi, hành khô và hành thái đông lạnh.

TỎI: Trong năm 2022, sản phẩm tỏi của Việt Nam xuất khẩu sang EU đạt 191,3 nghìn USD, giảm 14,5 so với năm 2021, chủ yếu do suy giảm xuất khẩu ở thị trường CH Séc, là thị trường nhập khẩu tỏi lớn nhất của Việt Nam trong khối EU. chiếm khoảng 55% tổng giá trị xuất khẩu hành của Việt Nam sang EU. Ngoài ra, các sản phẩm tỏi của Việt Nam cũng được xuất khẩu sang một số thị trường khác như Pháp, Hà Lan, lần lượt đạt 49 nghìn USD và 33,9 nghìn USD trong năm 2022.

ỚT: Xuất khẩu các sản phẩm ớt của Việt Nam sang thị trường EU đạt 523,6 nghìn USD trong năm 2022, giảm 13,9% so với năm 2021. Sự sụt giảm này chủ yếu giảm của 2 thị trường nhập khẩu lớn trong năm 2021 là Hà Lan và CH Séc, lần lượt giảm 54,3% và 46,7% so với năm 2021. Mặc dù có sự tăng trưởng mạnh của thị trường Pháp, tăng hơn 243,5% so với 2021, nhưng giá trị cũng chỉ đạt 116,5 nghìn USD. Các sản phẩm ớt của Việt Nam chủ yếu là ớt bột, xay và đông lạnh, chiếm khoảng 81%, còn lại là các sản phẩm chế biến chiếm 19%.

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU GIA VỊ SANG THỊ TRƯỜNG EU

Năm 2022, xuất khẩu gia vị của Việt Nam sang thị trường EU đạt 17,98 triệu USD, tăng 159% so với năm 2021. Trong đó, sản phẩm xuất khẩu chủ yếu là hạt tiêu, đạt hơn 17,3 triệu USD, chiếm 95,3%, tăng 159% so với cùng kỳ năm 2021. Các sản phẩm gia vị khác như sả, gừng, ớt, hành các loại cũng có sự tăng trưởng mạnh so với năm 2021, nhưng vẫn chỉ chiếm hơn 4%.

Bảng 1 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM GIA VỊ CỦA VIỆT NAM SANG THỊ TRƯỜNG EU

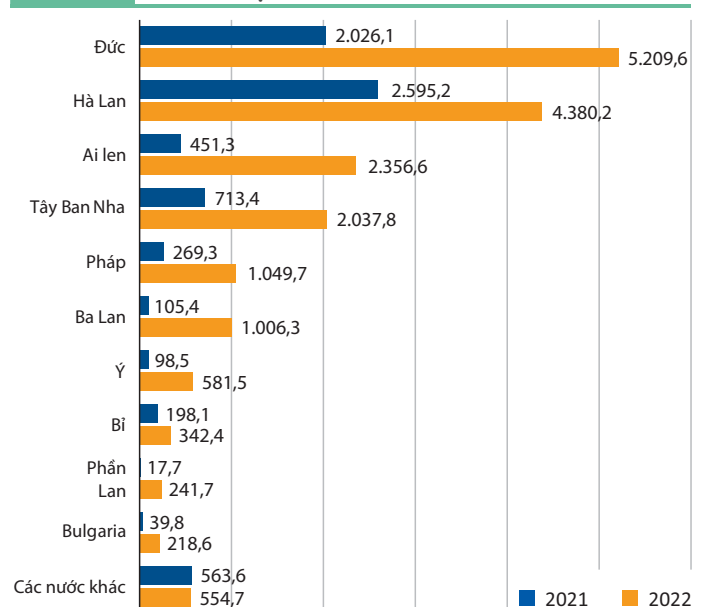
Đơn vị: nghìn USD

TT		Năm 2021	Năm 2022	Cơ cấu 2022	Chênh lệch 2022/2021
1	Tiêu	6.610,2	17.130,3	95,3%	159,1%
2	Sả	145,2	380,7	2,1%	162,2%
3	Gừng	249,0	297,4	1,7%	19,5%
4	Ớt	46,6	79,4	0,4%	70,6%
5	Hành các loại	13,1	46,9	0,3%	257,8%
6	Tỏi	12,3	24,4	0,1%	98,8%
7	Thảo quả	-	2,0	0,0%	0,0%
8	Hoa hồi	2,0	-	0,0%	-100,0%
10	Gia vị khác	-	18,0	0,1%	0,0%
	Tổng	7.078,3	17.979,0	100%	154,0%

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

Về thị trường, năm 2022, các sản phẩm gia vị của Việt Nam xuất sang 18/27 thị trường thuộc khối EU, trong đó các thị trường có giá trị xuất khẩu trên 1 triệu USD là Đức, Hà Lan, Ai-len, Tây Ban Nha, Pháp và Ba Lan.

Hình 5 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU CÁC SẢN PHẨM GIA VỊ SANG THỊ TRƯỜNG EU

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

XU HƯỚNG THỊ TRƯỜNG TRONG THÁNG TỚI CHO MỘT SỐ SẢN PHẨM

Châu Âu là một trong những thị trường nhập khẩu gia vị và thảo mộc hàng đầu trên toàn thế giới, chiếm khoảng ¼ tổng sản lượng nhập khẩu của thế giới. Gia vị và thảo mộc đóng một vai trò quan trọng bởi là nguyên liệu cho ngành công nghiệp thực phẩm và đồ uống châu Âu. Trong ngành công nghiệp thực phẩm, các sản phẩm từ thịt (sử dụng tiêu, ớt cựa gà, ớt, tỏi khô, tiêu, nghệ, thì là, cỏ xạ hương, hương thảo, hành khô, v.v.), bánh mì và các sản phẩm bánh làm từ bột (sử dụng quế, bạch đậu khấu, đinh hương, nhục đậu khấu, gừng, v.v.), đồ uống (sử dụng gừng, húng tây, xô thơm, hồi, curcuma, v.v.), trái cây và rau quả chế biến và các sản phẩm từ cá đều là những phân khúc sản phẩm rất cần các loại gia vị và thảo mộc. Những phân khúc này chiếm hơn một nửa tổng tiêu thụ của ngành công nghiệp thực phẩm thị trường này.

Doanh số bán các loại gia vị hỗ trợ chức năng miễn dịch như gừng, nghệ và tỏi, tăng trưởng đặc biệt nhanh vào năm 2020 và 2021 do đại dịch COVID-19. Bên cạnh đó, thị trường EU cũng ngày càng quan tâm tới các loại gia vị có nguồn gốc bền vững do đó, các chứng nhận đối với sản phẩm đóng vai trò rất quan trọng.

EU là một trong những thị trường nhập khẩu hạt tiêu hàng đầu thế giới. Hiện nguồn cung hạt tiêu cho EU chủ yếu từ thị trường ngoại khối. Tại EU, gần 90% lượng hạt tiêu đen nhập khẩu là hạt tiêu nguyên hạt, 10% còn lại là hạt tiêu xay. Các nhà nhập khẩu EU chuộng hạt tiêu nguyên hạt vì dễ kiểm tra và kiểm soát độ an toàn và chất lượng. Các chuyên gia nhận định rằng nhu cầu yếu vẫn là yếu tố kìm hãm sự phục hồi của giá tiêu tại EU, do sức cầu của thị trường đang giảm sút khi lạm phát tăng cao. Tuy nhiên, nhu cầu tiêu thụ hạt tiêu đen sẽ tiếp tục tăng với tốc độ ổn định nhờ sự gia tăng dân số EU.

Giá trị nhập khẩu gia vị và thảo mộc của EU dự kiến sẽ tăng nhẹ trong những năm tới. Khối lượng nhập khẩu thường dao động không phải do nhu cầu thay đổi mà do mức độ sản xuất không ổn định ở nước xuất xứ. Nhìn chung, nhu cầu về gia vị và thảo mộc ở EU có thể được dự báo sẽ tăng với tốc độ vừa phải trong những năm tới.

Một số xu hướng thúc đẩy việc sử dụng các loại gia vị và thảo mộc trong ngành công nghiệp thực phẩm châu Âu là: (i) tăng nhu cầu về thực phẩm và đồ uống tăng cường sức khỏe, (ii) tăng cường sự hiểu biết của người tiêu dùng về các món ăn cụ thể tại các quốc gia trên thế giới và (iii) chiến lược thay thế muối (natri) và đường trong chế độ ăn uống đang được thực hiện ở nhiều quốc gia.

THÔNG TIN CHÍNH SÁCH

Kể từ tháng 10 năm 2019, Liên minh Châu Âu đã tăng cường kiểm soát sự tồn tại của vi khuẩn Salmonella trong hạt tiêu đen từ Brazil và trong ớt ngọt xay từ Trung Quốc. Hiện tại cũng có các biện pháp kiểm soát tăng cường đối với sự hiện diện của aflatoxin trong ớt khô từ Sri Lanka. Ngoài quy định kiểm soát biên giới chính thức, Ủy ban Liên minh Châu Âu đã thực hiện một quy định tạm thời để tăng cường kiểm soát aflatoxin trong hạt tiêu, gừng, nghệ tây và nghệ từ Ethiopia; nhục đậu khấu từ Indonesia; ớt, nhục đậu khấu và lá cà ri từ Ấn Độ.

Năm 2020, Liên minh Châu Âu đã thực hiện một loạt các chính sách và hành động có tên là Thỏa thuận Xanh Châu Âu với mục đích làm cho nền kinh tế EU trở nên bền vững hơn và trung hòa với khí hậu hơn vào năm 2050. Thỏa thuận Xanh của EU bao gồm Chiến lược từ trang trại đến bàn ăn và Chiến lược đa dạng sinh học. Cả hai chiến lược này đều ảnh hưởng đến sản xuất và thương mại lương thực. Các nội dung của Thỏa thuận xanh châu Âu liên quan đến việc tìm nguồn cung ứng gia vị và thảo mộc từ các nước đang phát triển là giảm sử dụng thuốc trừ sâu, tăng sản xuất hữu cơ và chuyển sang vật liệu đóng gói bền vững. Một trong những bước phát triển chính trong sản xuất và kinh doanh gia vị và thảo mộc bền vững là sự gia tăng các tiêu chuẩn chứng nhận trong lĩnh vực này. Các tiêu chuẩn chứng nhận chính áp dụng cho gia vị và thảo mộc là hữu cơ, Fairtrade và Rainforest Alliance.

THÔNG TIN THAM KHẢO

- 1 <https://www.hortidaily.com/article/9499225/spanish-and-dutch-pepper-sales-in-the-eu-decrease-while-moroccan-pepper-sales-grow/>
- 2 <https://www.fruitnet.com/eurofruit/spanish-imports-soared-in-2022/248446.article>
- 3 <https://congthuong.vn/xuat-khau-ho-tieu-nam-2022-dat-963-trieu-usd-236203.html>
- 4 <https://www.cbi.eu/market-information/spices-herbs/what-demand>
- 5 <https://www.cbi.eu/market-information/fresh-fruit-vegetables>
- 6 <https://www.cbi.eu/market-information/spices-herbs/trends>
- 7 <https://www.fruitrop.com/en/Articles-by-subject/Direct-from-the-markets/2023/Passion-fruit-European-market-with-the-wind-in-its-sails>

Tài liệu này được biên soạn với sự hỗ trợ tài chính của Liên minh Châu Âu. Các nội dung trong tài liệu này thuộc trách nhiệm dự án SFV-Export và không nhất thiết phản ánh quan điểm của Liên minh Châu Âu

